2.

TRACTATUS PHYSICO-MEDICUS,

DE

STIMULANTIUM NATURA,

IN CORPORA VIVENTIA AGENTIUM.

AUCTORE

SAMUELE LYNCH, M. D.

EX INSULA ANTIGUA.

GLASGUAE:

IN AEDIBUS ACADEMICIS, EXCUDEBAT

ANDREAS FOULIS,

ACADEMIAE TYPOGRAPHUS.

M.DCC.LXXXV.

THOMAE LYNCH,

IN INSULA ANTIGUA,

MEDICO,

FRATRI SUO CARISSIMO

SAMUEL LYNCH.

S. P. D.

Quoniam moris, ſummum in medicina honorem petentium, eſt, primos ſuorum ſtudiorum fructus alicujus patrocinio dedicare; ſi igitur ei mori mihi quoque ob temperandum erat, cui potius hoc opus, quam tibi, cujus patrocinio protectus, amicitia cultus, fraterna pietate fotus, adfectu paterno adamatus ſum, erat offerendum? Accipe igitur aequi bonique, ut memoris tantorum officiorum, tam rarae inter fratres gratiae, animi teſtimonium. Vale.

Dom: Jeffray
hoc opus, cum
Optimis gratulationibus
præsentat
Auctor

TRACTATUS PHYSICO-MEDICUS

DE

STIMULANTIUM NATURA,

IN CORPORA VIVENTIA AGENTIUM.

PRAEFATIO.

IN omni philofophiae parte, magifque in medicina, quifque doctrinam a vulgo receptis fcriptam tradit; ad eum redit, propriarum oppinionum, et ab aliis diffentionis, caufam exponere, reddere rationem. Quoniam igitur id mihi ufu venit, ut a vulgo receptis, non folum hic, fed in tota Continente placitis toto coelo receflerim, ut novam prorfus medicinae rationem propofuerim; quo certius tantae rei caufam expediam et legentium fatisfaciam defiderio; breyem inftitutionis meae in re medica hiftoriam pertexhendum, per XIII. fupra annos, putavi. Horum annorum XI. prius in artis tyrocinio, dein in ufu, reliqui duo, et amplius, in Academia Edinenfi praeterierunt. Illic nullam non adripui difcendi occafionem, five quae in publicis et privatis fcholis tradebantur, fivc frequentia cum ingeniofis ftudiofis colloquia et difceptationis, fubinde aliquid ad cognitionis fummam adlatura videbantur. Primis XI. annis, quia nihil ex cathedris docebatur, multae pro ratione fructus, maximacque anatomicae cognitionis, accipiendi occafiones non fuppetebant. Eoque ad obfervationem

curationum imitationem et librorum lectionem, decurrendum solum erat. Ex quo fonte lutulento, postquam Edinburgum perventum est, nihil, nisi ex doctrinis prioribus, maximeque Boerhaaviana, Culleniana, confusa farrago speranda erat. E contrario multiplicem quacunque medendi usum, aptiorum me ad verum a falso distinguendum, meris in usu tyronibus, fuisse redditurum, erat credibile. Quae res cum ita esse plerisque videretur; XV. tamen menses in Academicis Edinburgi studiis, prius praeterierer quam hactenus erravisse me percepi. Et, erraturus ad infinitum eram, nisi ingeniosissimus, et jure mihi carissimus amicus, cui jam et recta via, et inde devius undique error, penitus erant cognita Laurentius Walsh, M. D. Hibernus, in vasta solitudine me deprehensum, DOCTRINAM SPASMODICAM contemplantem, VIM MEDICATRICEM admirantem, nec ullo modo circumspicientem aut, qua ratione inde exire possem, cogitantem, ac ne, quo in loco essem, conscium, eodem modo expediisset, quo ipse olim erat expeditus. Sed, cum tantam solitudinem, priorum casuum memor etiam suspectui haberet, et novos errores timeret; commonstrat mihi prius periculo, fido me amico, quique jamdudum vastam regionem omnem exploraverat, Joanni Brunoni, M. D. ducem commendavit. Is, suscepto libenter negotio, per omnes anfractus, asperitates, arenas subdolas, vortices, abyssos, et praerupta undique saxa, interdiu tanquam VERI, noctu tanquam PERSUASIONIS ET CERTAE FIDEI, COLUMNA, optantem et gaudentem tu tum demum, eduxit.

Jamque tantis expedito periculis reliquum est, ut aliquid de ipso opere dicam; quod, pro observationibus, inter iter e solitudine faciendum, haberi potest. In tria capita dividitur; primum DE STIMULANTIBUS AD SUMMAM, alterum DE RECTIS iisdem, quae ejusmodi esse intelligenda sunt, quae, corpore vivo admota, f

cundam valetudinem, ſthenicos morbos, et indirectam debilitatem, parient agit; tertium DE INDIRECTIS STIMULIS, quae ejuſmodi ſunt, ut, quanquam ſtimulent, tamen id non ſatis, ad ſecundae valetudinis propria praeſtanda, faciunt; unde aut ad rectam debilitatem opportunitas, aut illa ipſa, aut in ea poſiti, aſthenici morbi, naſcuntur.

CAP. I.

QUALIA AD SUMMAM STIMULANTIA SINT.

STIMULANTIA eae poteſtates ſunt, quae, corpori vivo admotae, in eo mutationem [1], vel debilitando, vel, vigorem dando, creant; eoque, prout debita ratione, ſecuſve eaedem admoventur, ab eorum opere, tam ſecundae valetudinis, vitaeque, quam morborum et mortis, [2] et curationum, propria pendent. Ad quam rem ſimul confirmandam, et in clariore monumento ponendam, pauca vocabula, quae ſaepenumero in hac charta adhibebuntur, explicanda ſunt.

INCITABILITAS eſt ea corporis vivi proprietas, qua vel recta, vel eventu, ab alienis poteſtatibus adfici poteſt, quaque corpora viva a ſe mortuis vel inanimi quavis materia differunt [3]. Poteſtates recta admotae, id eſt, ſtimuli recti, vigorem vel incitationem, pariunt [4] et ſupra modum admotae, ad ſthenicos morbos opportunitatem [5] hoſve ipſos [6] creant, atque etiam ultra

[1] Kewley de incitatione xvii. [2] Brun. elem. med. xxii.

[3] Brun. elem. med. x. xviii. xlvii. Kewley de incitatione iii. xiv. Jones's inquiry, p 93. Webſter. clar. praelec. mater. med.

[4] Brun. elem. med. xvi. [5] Ibid. viii. lxxiii. [6] Ibid. lxvi.

tentae corpus in indirectam debilitatem [1] et ab hac pendentes morbos conjiciunt [2]. Contra quoties eaedem indirecte, seu stimulorum indirectorum more, admoventur, tum corporis incitatio ad rectae debilitatis [3] periculum, dein ad morbos in hac positos, redigitur. Verum, ut, quo modo stimulantia in incitabilitatem agunt, clarius intelligatur; corpus thermometro comparetur. In hoc ea facultas est, qua corpus a calore et frigore adfici potest. Haec facultas cum corporis vivi incitabilitate conferatur; ubi humor in thermometro ad incitationem auctam surgit, et ad hanc imminutam descendit. Hic calor, quod et verum est, altos vel rectos stimulos, in corpora viva agentes, frigus, quod postea quoque demonstrabitur, deficientes vel indirectos, representat.

Sic inter se comparatis corpore vivo cum incitabilitate et thermometro; de incitabilitate ita deinceps, ac de thermometro, verba fiant, eamque a potestatibus tam extrinsecus, quam intus, agentibus, ita ut thermometer a calore et frigore adficitur, adfici posse, ostendetur, similique ratione incitationem modo augeri, modo imminui, commonstrabitur. Nam, ut calor et frigus plus minusve in thermometrum agunt pro majore eorum vel minore vi; sic stimuli in incitabilitatem eadem prorsus auctae vel imminutae magnitudinis ratione agunt. Quam rem tabula relata illustrabit in qua duplex series est, altra incitabilitatis, incitationis altra. Et ibidem cernitur, cum augetur incitatio, incitabilitas eadem prorsus ratione decrescere [4]. Utraque series in 80 gradus dividitur, et secunda valetudo [5] in medio, scilicet, puncto 40; ubi incitabilitas et incitatio pares sunt, collocatur [6]. Quoties nimia stimulorum vis admota est, incitatio prius ad sthenicorum

[1] Brun. elem. med. xxviii. ad xxxviii. Jones's inquiry, p. 114.
[2] Ibid. p. 66, 67. [3] Brun. elem. xxxviii. ad xlvii. [4] Ibid. xxxix, xl.
[5] Ibid. iii. [6] Ibid. xxv. Kewley de incitatione xxvii.

morborum periculum, 50° notatum, adscendit; incitabilitas ad 30° descendit. Quod si plus stimulorum adhibitum est, licet minus potenter quisque agat, quam ubi incitabilitas magis abundabat; ea tamen potentia agunt, ut, supra 50° ascendentes, pro sthenicorum morborum periculo, hos ipsos ea lenitate, quae in serie a 50° ad 60° notatur, inferant [1]. Hos in tabula, crescente usque majis stimulorum vi, major sthenicorum morborum excipit vehementia, scilicet a 60° ad 70° collocatorum. Supra hos, scilicet, inter 70° et 80°, stimulantes operis vi ad extremum tenta, nihil, nisi indirecta debilitas [2], restat, et hanc supra mors [3].

Quoties igitur aliquis, ad ullum opportunitatis, leniorumve aut vehementiorum morborum, a 40° ad 70° seriei gradum, attollitur; vehementes potestates stimulantes subducantur, et indirectae, una cum sanguinis detractione, alvi purgatione, et aliis attenuantibus auxiliis, admoveantur, opportebit [4]. Quod si porro eo magnitudinis extremae incitatio provecta est, ut indirectam debilitatem alicubi inter 70° et 80° positam, inducat; in hoc casu, propter tantam incitabilitatis imminutionem, diffusibilium stimulorum summis cujusmodi spiritus Gallicus, aether, opium, et alia sunt, administrandi erit necessitas; idque, ad debitam incitationem sustentandam, et mortem avertendam, faciendum est [5]. Ad quod efficiendum, et perficiendam curationem, hi directi, vel diffusibiles, stimuli aliquantum temporis continuentur, et doses paulatim imminuantur, erit necesse; donec ita incitabilitas abundabit, ut ad semi consumptum statum, 40 puncto notatum descendat [6].

Contra, ubi postquam secunda alicui ab omni parte valetudo

[1] Brun. elem. xxiii, xxiv. Kewley de incitatione xxix. xxxiii.
[2] Element. med. xxviii, xxix. xxxv. cii. Kewley xlv.
[3] Elem. xxiii. Jones's inquiry, p. 87. 88. [4] Elem. lxxxviii. xcv. ccccv.
[5] Ibid. ciii. [6] Ibid. xxxiv. dclxxxii. et passim.

incidit, stimuli deficientes seu indirecti forte admoventur; hac ratione, absentibus stimulis vehementioribus, incitatio prius ad morborum asthenicorum periculum, quod in tabula 30° denotat, decidet, incitabilitas ad 50° adsurget; mox, vehementioribus stimulis etiam magis suspensis, et deficientibus solis admotis, leniores asthenici morbi, inter 30° et 20° dispositi, suborientur; et crescente etiam eodem opere, vehementiores, a 20° ad 10°, et vehementissimi a 10° ad 0 in tabula defixi, postremo certa mors, subnascentur [1]. Ad quemlibet modo relatorum debilitatis graduum medendum, curatio, ut e priore casu disci potest, a summis stimulantibus parcius prius adhibitis, dein, pro decrescentis incitabilitatis ratione paulatim largius, pendeat necesse est [2]. Ea enim vivi cujusque corporis natura est, ut, quo vehementes vel diffusililes stimuli magis sint adhibiti, quo incitationis plus succreverit, eo incitabilitas magis consumatur, eoque potestatum incitantium plus usque in auxilium requiratur [3]. Quae curandi in hoc casu ratio, si rite observetur, et non ultra modum tendatur, paulatim incitationem ad secundae valetudinis modulum, nempe, punctum medium 40 pervehet.

Ex supra dictis, morborum et mortis propria, aeque, ac secundae valetudinis vitaeque corporibus vivis naturalia esse, patebit [4]. Quod etiam magis corporibus humanis usu venit, quae quotidie victus, aëris, et magnae rerum, modo gratarum, saepius injucundarum, varietati, item tam mentis, quam animi, facultatis varietati pari objiciuntur. Quo in casu raro vel nunquam perfecta valetudine, forsitan non duodecies toto anno intergram diem, utimur. Utque, in tempestatum in constantia mercurius in ther-

[1] Elem. Med. xxxviii, xxxix, xl, xli.

[2] Ibid. xliii. DCLXXX. DCLXXXI.

[3] Ibid. xxiv. et passim.

[4] Gaubius pathol. i. Brun. elem. med. lxx. lxxi. lxxii.

mometro raro biduum in eodem puncto permanet, sed vel supra, vel infra medium punctum surgit deciditve; sic idem prorsus corpori humano, et praecipuè virili, quod, in liberiore vitae genere, multis noxis adficiatur necesse est, accidere periclitatur. Hinc vel versus sthenicam vel asthenicam diathesin maxima ex parte vergimus. Hac re sic perpensa, omnem rem corpori admotam, vel extrinsecus vel intus, aliquo modo stimuli usu, recta vel eventu, fungi apparet, ultimamque utriusque stimulorum generis finem esse eundem, nempe, mortem; cum eaedem potestates, rite admotae, vel secundem valetudinem vel paucos supra infrave gradus, efficiant. Cumque potestates per vices prius fere admoventur, quam ad gradum, in quo morbos, quos debilitas utravis continet, perveniatur; ea res in causa est, quod neutrius ultimus effectus toties suboritur, quoties fieret, si potestates constantur incubuessent. Indidem etiam constat, aeque saepe nos versus adversam, ac secundam, valetudinem, vel etiam saepius, vergere. Porro, ex iis, quae de stimulis utramvis debilitatem parientibus, dicta sunt, patebit, aliquem indirecta debilitate, ex nimio stimulorum opere, laborantem, his summotis, protinus in rectam debilitatem mortemve, incasurum [1]. Contra, ubi incitatio, post deficientium stimulorum usum, plurimum imminuta est; inde incitabilitas tantopere accumulabitur, ut si summi stimuli subito et large admoverentur, aeque subito augeatur incitatio, eoque indirecta debilitas, et mors, vel protinus incidant, vel sthenica saltem diathesis exoriatur [2].

Ad summam igitur, vitam et mortem vivis corporibus pariter naturalem esse, et utramque a potestatibus stimulantibus, vel rite, vel nimis aut parum, incumbentibus effici. Hinc, duo morbo-

[1] Brun. elem. med. cvii. [2] Ibid. cix. cx.

rum genera, vel potius duo tantum morbos, forma variantes, scilicet, sthenicum et asthenicum nascituros stimulis sequitur [1]: quibus vel additis vel subductis eos morbos tolli, scilicet asthenicum magnis et directis stimulis, sthenicum deficientibus, manifestum est [2]. Postremo tam vitam et salutem, quam morbos et mortem, pariter naturalia esse, et e potestatibus stimulantibus rite secusve agentibus, pendere, uno potionis et escae exemplo, declaratur. Quos omnino negatos mors subsiquitur [3]. Et e contrario nimia earundem indulgentia, aeque certo morbum, aut in majore excessu, mortem adducit [4]. Verum, mediocris earum usus sanitatem vel ex omni, vel e magna parte parit [5].

Haec de stimulantibus genere, satisque ad propositum, ex quo hoc caput exorsus sum declarandum, ad proximum deinceps progrediar.

CAP. II.

DE RECTIS STIMULANTIBUS.

Potestates, ad hoc caput attinentes, ejusmodi sunt, quae incitabilitati admotae, tam secundam valetudinem, quam quemlibet graduum supra eam; eoque secundae valetudini propria, morbos sthenicos, et ex indirecta debilitate asthenicos, denique, exhausta stimulo incitabilitate, mortem, procreant.

Easdem expositurus in tres sectiones dividum: sub prima, externos stimulos commemorabo; cujusmodi sunt calor, lux, aër, contagio, exercitatio, cibus, potio, condimenta, sanguis, et

[1] Brun. elem. xxiii. Jones, p. 93, 98, 241.
[2] Brun. elem. lxxxviii. ad xciii. [3] Jones's inquiry, p. 68.
[4] Ibid. p. 113, 114. [5] Ibid. p. 125.

inde secreti humores [1]: sub secunda comprehendentur adfectus animi [2]: sub tertia stimuli diffusibiles exponentur.

SECT. I.

DE STIMULIS EXTERNIS.

Calor pro certo recta stimulans potestas est [3], utpote cujus supra thermometrum actio sit ad magnam altitudinem attollere mercurium; neque ejusdem minor super plantas et animantes vis est: utpote ex cujus magna ex parte actione universa vita pendeat [4]. Sic, unaquaque hyeme, hortularios videmus in callidis cellis fructus quosdam nutrire; quod certum, eorum vitae ex calore pendere, indicium est. Rursus in Indis Occidentalibus planta mihi nota est, cujus flores quotidie quarta post meridiem hora panduntur, quaeque QUARTAE HORAE nomen nacta est: Est jalapii species si non verum ipsum jalapium. Quarta autem hora calidissima diei illic est. Simul vero ac sol occidit, flores iterum collabuntur, nec denuo, ante eandem postridie horam expanduntur.

Quod ad caloris vitae animantium necessarium usum attinet; nulla hyems ubivis fere advenit, quin calor ex veste et amplis ignibus, ideo necessarius sit, ut incitatio debita servetur, et gratus sensus, quae calor adpellatur, pariatur. Eodem pertinet ratio, qua pullorum, et ovi pararum animantium, ova nascuntur; priora, per lenem accubantis matris calorem, aliquamdiu continuatum; posteriora, praecipue in testudine Indorum Occidentalium,

[1] Elem. med. xi. cxxiv. ad cxxxi.
[2] Ibid. xii. Jones's inquiry, p. 68.
[3] Ibid. p. 68.
[4] Elem. med. cxii. cxxiii. cccxix.

quae ova in arena deponit et tecta relinquit, ubi arenae proprius calor, vel potius jubar, nascentem animantem fovent, illustrantur.

Quoniam igitur calor universae vitae necessarius est, et ad secundae valetudinis modulum incitationem adtollit; rectus igitur, ex definitione ejus vocabuli supra tradita, stimulis sit necesse est. Verumenimvero, si calor liberius justo admovetur, sthenici generis morbi [1] cujusmodi catarrhus [2], peripneumonia, et similes alii, concitantur. Hi morbi facilius Hiberno tempore, ubi frigus et calor alternatem admoventur, erumpunt; si quidem gelido frigore, intrantes domum, natura ad ignem ducimur; eaque ratione morbi relati aliique similes gignuntur [3]. Actione enim frigoris incitabilitas adeo crescit, ut, frigore admoto repente calore, hujus potentius opus eveniat. Eadem haec causa est, quod, verno tempore, adeo catarrhalibus et peripneumoniis, maxime post longam et frigidam hyemem, adfectibus sumus opportuni [4]. Si caloris stimulus constanter, et magna vi, nullo frigore interveniente, alicui incumbuit, incitabilitas adeo exhauretur, ut in indirectam debilitatem, et proprios ejus morbos; cujusmodi sunt apoplexia, paralysis, febris maligna, et maxima pars morborum, sunt, et tandem in mortem, implicetur [5].

Ut LUX proxime consideretur; actio ejus plantarum saluti necessaria videbitur. Itaque non exempla desunt, ubi planta, in tenebrosa cellula posita, minimum, idque cum perquam pallente flavedine, crevit, admissaque per parvam rimam luce, tam magnitudine, quam calore cresceret, semperque ad locum, quo lux intromissa est, maxime si vitis esset, vergeret, exereretque per rimam membra [6]. Porro plantae, quae in vasis et juxta fenestras

[1] Eod. loc. [2] Elem. med. ccccxi. Jones's inquiry, p. 100, ad 104. [3] Elem. Brun. cclxxxiii. [4] Eod. loc. [5] Elem. med. cxv. cxvi. [6] Celeb. Black, in praelect. chem.

sustinentur; etiamsi fenestrae ad septentrionem vergebant, ubi jubar nihil efficere poterat, semper ad lucem saltem, id est, fenestram, membra dirigunt; et, e contrario, ubi vas in aliam partem ita mutatur, ut plantae pars, quae versus fenestram inflexa erat, introrsum verteretur; paucis diebus, prius recta sursum surgunt, et tandem rursus ad fenestram se convertunt [1].

Lux vitae plantarum necessaria est, sive phlogisto, ut magno nostro professore medico *Black* [2], placet, sive alio vocabulo insignetur. Attracta a plantis, viridem iis colorem impertit; ut ex sequente, experimento patet. In insula Antigua, patria mea, duae lagenae, in septrionali fenestra positae sunt, altera preparatum calomelanem, altera tartarum emeticum, continentes. Quo facto eae utriusque laginae partes, in quas illucebatur, semper atrum magis colorum, quam aliae partes, quo lux minus admissa est, representarunt; et, concussis humoribus, relictae immotae, paucis diebus eundem effectum ostenderunt.

Si inter animantes et plantas rationis similitudo respicitur, et, quantum lux oculos adficiat, spectatur; eadem res firmabitur. Ita, cum e tenebris et profundo somno, exitur, claudere oculos necesse habemus, neque, nisi paulatim, sensim, et quasi gradatim, ad eam revehimur, tolerare lucem possumus. Quae res rectum stimulum lucem esse, tenebrisque aut somno, remota luce, oculorum incitabilitatem adeo accumulari, ut rectus lucis stimulus retinam magis commoveat [3], ostendit. Eodem principio posito, postquam lens depressa vel extracta est, ubi aegrotans luci subito exponitur, caecus evadit, ratio reddi potest: si quidem catarractus, lucis radios a retina intercipiens, hujus incitabilitatem adeo accumulat, ut, lucis subito admissae vis, nimia sit, et inde indirecta debilitas creata, visus amissionem, inducat [4].

[1] Celeb. Black, in praelect. chem.
[2] Ibid. et elem. med. cccxix.
[3] Elem. xxvi.
[4] Eod. loc. et passim.

Quod si intenta in solem, aut magnum lumen, constanter oculorum acies, aut alio modo lux in retinam intentius penetrans, inflammationem et amaurositatem seu visus amissionem peperit; hujus amaurositatis indirecta debilitas, eoque consumpta, ad extremum incitabilitas, causa est [1]. Ad argumenta relata sustentanda, res, omnibus Indis Occidentalibus nota, referenda est, scilicet lunae in inanimem materiam vis. Ubi, admissa lunae ad carnem luce, proximo mane, putrida caro evadit. Idemque piscibus usu venit, qui nocte, et lucente luna capti, proximo die putrescunt.

Quod ad AËREM attinet; ut alia ejus genera praetermittantur, aër communis directus stimulus esse videtur [2]. De effectibus ejus in spiritu sustentando non loquor, qui nullis non manifeste sunt. Sed stimulantis ejus operis vis, hactenus omnibus incognita multo temperie major videtur, dum temperies, excepto sanguinis in vasis impetu, reliquis omnibus major est [3]. Hinc fit, ut septentrionales Europae gentes, et monticolae Scoti, adeo plus viribus, quam Australes, et magis etiam, quam plagam torridam occupantes, valeant; propterea quod purior aër in illis, quam his, regionibus est. Ejusdem aëris stimulus, simul ac aliquis natus est, in actionem, qua thorax amplificatur, et pulmones inflantur, spiritusque ade durante vita sustentatur musculos conjicit. Ejusdem stimulatricem vim ostendit, in omnibus corporis partibus, ut abdomine, et experte cuticulae cute, perflatis, thorace, inflammatio prius, mox gangrena, nascens [4].

CONTAGIO mihi, quo magis ejus naturam perpendo, eo magis rectus esse stimulus, quanquam omni ex parte recti stimuli definitioni, minus congruit, videtur; quippe quae magna vi stimula-

[1] Eod. loc. [2] Jones's inquiry, p. 68.
[3] Elem. med. cxlv. clxvi. [4] Cl. Monro praelect.

trice incitationem morbosam, ut in variola, rubeola [1], peste, dysenteria, febribus malignis, in quibus omnibus synocha evenit, excitet. In variola, ubi aliquis plenum habitum habet, propterea quod, ante morbi adventum, pleniore victu usus sit, factoque morbo noxae excitantes magna vi incubuerint; diathesis sthenica tantam magnitudinem adipiscitur, ut nisi protinus attenuetur et debilitetur corpus, indirecta debilitas superveniat, et in typhum synocha vertatur. Ob quam causam, quoties inoculatio instituitur, apud prudentem quemque medicum regula est, incitationem prope ad rectae debilitatis periculum, admotis stimulis deficientibus, id est, auxiliis debilitantibus, deducere [2]. Quo facto, contagionis stimulus incitationem non altius attollit, quam ut mitis synocha suboriatur, pustulaeque paucae, et aliorum symptomatum lenitas, consequantur [3]. Eadem explicatio ad rubeolam pertinet; in qua quoniam diathesis sthenica magna est, si attenuans et debilitans medendi ratio non adhibetur, indirectae debilitatis morbus, qualis phthisis est, incidet [4]. In peste, contagionem rectum stimulum esse, nulla non credendi causa est: subita enim portitorum Massiliensium [5], in mercibus, ex regione, quae Levant nuncupatur, solvendis, mors, contagionem pro recto stimulo egisse et apoplexiam fecisse, arguit. Nam, ut plebecula Gallica male alitur; eorum incitabilitas abundantior est, eoque contagionis opus potentius evenit, et indirectam apoplectici generis debilitatem, et mortem, intulit. Idemque de Turcis misere viventibus, et eodem morbo toties pereuntibus, discendum; in quibus plurimo incita-

[1] Jones's inquiry, p. 100. Vid. etiam Hug. Brown disp. inaugural de morbillis, et Brun. element.

[2] Elem. med. [3] Ibid. [4] Ibid.

[5] Traité de la peste, pag. 41. Jones's inquiry, 68. et praelect. et Cullen. et Brun.

bilitatis abundantibus, magnus contagionis stimulus, tanto magis evalet [1].

Quae de contagione pestifera dicta sunt, eadem de dysenteria et febribus malignis viventes, fere occupantibus, dicenda. Quorum initio sthenica diathesis, semper evidenter obvenit, nec, nisi ubi magna contagionis vis, cum aliis magnis stimulis conjuncta admota est, ut in typho castrensi, vel carcerum, videre est, eoque febrilis forma ex indirecta debilitate incedit, anceps est. Porro aliquid Masiliensium portitorum fato simillimum, in Flandria, anno 1743, accedit: ubi e viginti tribus artificibus, quorum opera, ad tentoria aegrotantium labe infecta reficienda, adhibita est, septemdecem febri mala extincti sunt [2].

Exercitatio, sub qua ambulatio, saltatio, et in rheda, equo gestatio, item fricatio, comprehenditur, eo valetudini necessaria est, quod incitat, et, nimia, indirectam debilitatem et mortem infert.

Ambulatio, modo modica sit, recti stimuli vice fungens, incitationem ad idoneum secundae valetudinis modulum, servat et immodica, indirectam debilitatem, ut in lassitudine et langoris sensu cernitur, adducit [3]. Quo in statu, finitam ambulationem, frigidae haustus claudens, indirectae directam debilitatem adjicit[4]. Verum contraria plerorumque consuetudo est, itinere finito, spiri-

[1] Ab hac mea de contagionibus sententia optimus magister ita dissentit, ut propriae ipsius de eadem hac re, utpote subtili, nec tam facile exploranda, quam alia fere omnia apud illum, sunt, quae ad certam evidentiam, severissima scientia dignam, deduxit, non valde pertinax sit. Vid. ejus de hac re passim per librum raciocinationem elem. med. xi. xvii. xx. xxi. lxxvi. lxxvii. clxxv. a ccxv. ad ccxxi. a ccclxvi. ad ccclxxxii. a cccexvi. ad ccccxxiv. a ccccliv. ad cccclxvii. cccclxxviii. cccclxxxix. ccccxci. DXCII. DCL. a DCLXIV. ad DCLXX. et a DCLXXII. ad partem libri quintam.

[2] Sir John Pringle on the diseases of the army.

[3] Brun. elem. cxxxvii.

[4] Ibid. xlvi.

tum saccharinum dilutum sumentium, et sic incitationem paulatim imminuentium. Idem in equis, longo itinere peracto, usus obtinet; qui aliquandiu lentius ambulare aut fricari, et sic incitationis paulatim imminutionem subire, adsuescunt.

Saltatio, easdem, quas amulatio, rationes recipit; nisi quod, propter exercitationis vehementiam, plus sthenicae diatheseos, et indirectae debilitatis, periculum aditur.

Optima exercitationis forma gestatio in equo est; quippe quae non solum membra, sed et canalis alimentarii motum peristalticum, excitet, et debitam incitationem servet, nec indirectam debilitatem inferre periclitetur. Ubi aliquis, propter abundantem incitabilitatem, gestationis in equo stimulo minus habiles ferendo est; rheda vel navigio vehi cito incitationem eo magnitudinis perferet, ut equo vehi tuto, dein possit.

Fricationis stimulus ideo utiles est, quod debitam exhalantis et absorbentis vasorum generis incitationem servat, et, ut idoneis suis officiis fungantur, efficit.

Cibus omnium potestum stimulantium maxime necessarius est; utpote e cujus debita copia et genere vita magna exparte pendeat [1]. Genus ejus, quod maxime convenit, eoque ex animali materia conficitur, recta stimulat, cum e contrario, quicquid e plantarum genere sumitur, stimulet quidem, sed indirecte, propterea quod, neque satis sanguinis, neque tam bonum hunc, quam altera materia, procreat [2]. Carnea materia vigorem, ferociam summumque robor, ut in Leone, Tigre, et similibus carnivoris animantibus, videre est, progenerat. Contra materia ex plantis petitia mitem, ut in Bubus, Ovibus, et similibus graminivoris animantibus, usuvenit, efficit naturam. Quod vero ad hominem

[1] Elem. med. cxxvi. Jones's inquiry, p. 68.

[2] Brun. elem. cxxviii. cxxx. cxxxiv. Jones's inquiry, a p. 258. ad 262.

attinet; ei, dummodo bene valeat, utraque materia, convenit; ut ex ejus, et aliarum animantium, dentibus inter ſe collatis, qui mediam formam utrique animantium habent generi, colligitur [1]. Verum, ubi aliquis debilitate, ſive recta ſive indirecta, laborat, ei carnea materia, vel ſola, vel maxima ex parte, donec ſalus reſtituatur, veſcenda eſt [2]: contraque, ſi incitatio ejus, vel quavis alia incitantium poteſtatum, vel ſanguinis abundantia, adaucta eſt; tum ſola, e plantis parata materia, eſt utenda [3].

Potio, ad hoc quoque caput attinens, multiplex eſt; ut varia vini, varia liquorum ſpirituoſorum, et validarum cereviſiarum, genera. Modica talis potionis uſus in ſecunda valetudine ſalutaris, in debilitate neceſſaria [4], in opportunitate ad ſthenicos morbos, hiſve ipſis, diatheſin augendo, noxae eſt aut perniciei [5].

In ſecunda valetudine vinum, tribus aut quatuor cyathis tenus, ſpiritus large dilutus, poſt prandium et coenam, poſt eſcam quamlibet cereviſiae, ſumenda videntur. Quorum omnium uſus eſt, digeſtionem expedere, et indirectam, e permanente cibi ſtimulo debilitatem, prohibere.

In debilitate, quo certius ad ſecundae valetudinis modulum incitatio perducatur, ex relatis potionis formis, vino maxime conveniunt, quibus fere omnibus, Madeirenſe, idque hujus genus, quod Londinense ſpeciale dicitur, fere praeſtant. Sacerdos nephritide laborans, ex morbi dolore, et quibuſdam animi adfectibus, in magnam debilitatem implicatus eſt. Cum ſemper perquam cibi et potionis parcus fuiſſet, eoque vinum pro remedio oblatum recuſaret, magna tamen hujus copia mediocrem valetudinis ſtatum, tantamque, quantum localis renum adfectus recepiebat, re-

[1] Kentiſh's experiments on bark, p. 105, on regimen.
[2] Brun. elem. med. cxxiv. cccii. [3] Ibid. cclxii.
[4] Ibid. cclxviii. [5] Ibid. ccclxiv.

duxit. Haec curatio in Indis Occidentalibus peracta eſt. Ibidem navis praefectus, communi illius coeli febre, quae prius ſynocha adparet, dein cito in indirectam debilitatem currit, implexus, poſtquam in primo morbi ſtadio antiphlogiſticis auxilius; cortice in ſecundo, curatus erat; morbus tanto pejor factus eſt, ut medicus, ſub noctem decedens, ante proximum mane mortem aegrotantis praenunciaret. Sed, cereviſiae validae Londinenſis, quae Porter dicitur, aegrotantis rogatu, tantum datum, quantum ipſe volebat, et dein continuatum, cum magna denunciatoris admiratione, morbum penitus ſuſtulit. Amicus meus et condiſcipulus, Kewley, M. D. Liverpolenſis, poſt madefactum pluvia corpus, omnibus typhi ſymptomatis implicatus eſt. Vini Oportuenſis lagenas ſingulas in ſingulos dies dedi; quod, cum diffuſibilore laudani et camphorae ſtimulo, et quandoque ſpiritu conjunctum, ſalutem reduxit. Pulſus, qui centeni et viceni, vel etiam deni amplius, debileſque et exiles, fuerunt, poſt ternos vel quaternos cyathos vini calidi ſumptos, ad nonagenos vel centenos unoquoque minuti ſpatio redibant, validioreſque et majores pro rata parte fiebant. Cum igitur plurima validae potionis fructus hujuſmodi exampla ſint, eam rectam igitur ſtimulum eſſe, neutiquam dubitandum eſt.

Condimenta ſimiliter agunt; cujuſmodi ſacchum, ſal, piper nigrum vel Cayennenſe, ſunt; ut "lingua inſignibus et pulcherrimis papillis inſtruitur, quae proxima guſtus ſides videntur eſſe. Haec inter guſtandum elevantur, eriguntur, quo acutiorem ſenſum habeant [1]." Nam, "linguam ſtimulant, meliuſque guſtare faciunt, quo gratior cibus evadat, ipſe forte parum ſaporis habens: quin et ventriculo quoque ſtimulo ſunt,

[1] Clar. Gregor. conſpect. med. theoret. 198.

"et sic concoctioni, praesertim si ille debilior fuerit, opitulantur: "neque bene concoquitur, si condimenta solita negata fereunt [1]."

CHYLUS, absorbentibus vasorum lacteorum finibus acceptus, et iisdem ad cor, dein, in SANGUINEM, nondum cognita operis ratione, mutatur. Qui, qualis ejus ratio mutationis sit quamvis ignoratur, mutatus tamen, stimuli demum vi [2], distendendo vasa, fungitur. Quod ita esse, pulsuum in utraque diathese et secundissima valetudine status declarat. Qui in sthenica diathesi frequentiores sanis ita sunt, ut minime asthenicorum pulsuum celeritatem attingant, et saepe in adultis 90 aut 100 raro 110 singulis minutis excedant. Iidem duri, pleni et validissimi reperiuntur, eodem, vultus rubor, spiritus difficilis, et cutis ardor, pertinent. Quae res, vasa sic distenta ad actionem vehentem commoveri, et sanguinem majore vi et validiore impetu toto corpore percitari, demonstrant. Hinc pulsuum durities, et plenitas [3] et spirandi, ruente rapide per pulmones sanguine, labor, exoriuntur. Quin et sanguinem bonum, qualis exhalantibus arteriolis diffluere non periclitetur, copia distendente nocere, ejusdem una detractio, subito lenimen, saepe salutem efficiens, evincit [4]. Postquam pulsus minus frequentes, molliores, exigui magis et debiliores protinus evadunt; spiritus expeditur, vultus refrigeratur; et, ubi plus etiam detrahitur, pulsuum tranquillitas, debitum cum mollitie robur, et spiritus facilitas restituuntur. Cumque jam ex toto salus est reducta, pulsuum in adulto numerus vix 70 vel 5 aut 6 amplius, unoquoque minuto, superat.

In diathesi asthenica, ubi sanguinis penuria est [5], pulsus celerrimi, saepe a 120 ad 140 singulis minutis adscendentes, item pro

[1] Gregor. conspect. med. theoret. 615.
[2] Jones's inquiry, p. 68.
[3] Brun. elem. cxxxi.
[4] Ibid. cclxix.
[5] Ibid. cxxxiv.

ratione molles, exiles [1], spiritus celer, et exiguus, calor saepe, quam in altera diathesi, minor aut cum inaequalitate, sive morbi tempora, sive corporis partes, spectantur, aliquando nullus, est ubi summus [2], evadunt. Cujus celeritatis pulsuum causa praecipua est, inopia sanguinis, eoque justo minor distentio. Unde, cor et arteriae minus stimulata ad crebriores contractiones, feruntur, ubi, propter stimuli defectum, satis magna copia non est, quae ad plus sanguinis trajiciendum, et plurium contractionum necessitati supersedendum, evaleat. Sanguinem, abundantia distendente, stimulare, amicissimorum mihi juvenum, Jacobi M'Donell, M. D. Hiberni, et Caspari Wistar, M. B. Americani, experimentis porro firmatur. E tribus vitulis, cum alterius in alterum sanguis esset transfusus, ille in rectam debilitatem incidit; hic summum vigorem, aliquantulum ad indirectam debilitatem vergentem, adeptus est. Inter hoc faciendum periculum, admota manu, validius quam ante cor pulsare percipiebatur, et difficilior spiritus evadebat. Simul ac maxima sanguinis pars e priore in alteram animantem transfusa est, in illam, scilicet, recta debilitate laborantem, tertii vituli sanguis infusus est. Quo facto, et sanguine jam in vacuefacta vasa recepto, is mox vividior, dein magis usque, fiebat, expediebatur spiritus, cauda, quod laetitiae signum est, agitabatur, ipse adsurgebat, et tertio jam, ob sanguinis jacturam, expirante, emissus demum manu, integra prope salute reducta valebat.

Quod ad HUMORES SECRETOS, ut stimulantes, attinet. "Secretiones" inquit vir ingeniosus "pleraeque perpetuae, et ad vitam et "sanitatem necessariae. Sunt tamen quaedam, scilicet quae generationi inserviunt, aut nutrimento novi animalis, quae certo

[1] Brun. elem. med. eodem loc. et clxxix.

[2] Ibid. clxxxiv.

"tempore incipiunt et desinunt, et certo stimulo inducuntur [1]." E secretis humoribus tres tantum priores, nempe, bilem, semen, et lac, commemorabo.

Bilis mihi solus usus esse videtur, intestina ita stimulare, ut motus peristalticus rite peragatur, ab humore alente pars, stercorosa segregetur, et digestio adjuvetur. Quod ita esse, haec in Ictero et symptomata declarant, digestionis pravitas, alvi compressio, stercoris, quicquid redditum est, durities. Quae omnia, propter bilis absentiam aut inopiam, accidunt. Contra, in Cholera, ubi nimis bilis abundat, nimis quoque, sed, versa debilis primarum viarum fibras, actione, stimulat.

Semen etiam in primo opere stimulus, et inter potentissimos, est, eum pro copia fere trahens effectum. Hinc bene alti, et plenius ac uberius viventes, item juvenes, quorum, ratione hujus stimuli habita, incitabilitas media est [2] simul, et par stimuli gradus; vis in amore et magna in venerem proclivitas est. Ineunte aetate, ubi maturius justo concubitus inchoatur, et incitabilitas, copiosa nimis est, stimulus, licet avide desideratus, minus tamen perfertur [3]. Hoc tempore feminis stimulus, pulchritudinis stimulo flagrans, adeo incendit adolescentiam, ut, dum rapide in voluptem, tanto dulciorem, quanto nova magis est, laxitis fraenis ruunt, simul mores corrumpant, et corporum vires frangant. Qui effectus; caloris stimulo modo relati, ut in Indorum Occidentalium adolescentibus usuvenit, in insaniam propemodum adigit. Provecta vel confecta aetate, cum jamdudum, tam propter amoris, quam aliarum potestatum insitantium, diutius justo, anteacta vita, continuatum, stimulum, detrita incitabilitas est, unaque alimento et aliis stimulis corpus minus jam minusque sustentatur,

1 Gregor. conspect. med. Theoret. 707. Brun element. med. cxxxvi.
2 Brun. elem. med. xxv.
3 Ibid. xxvi.

deficiente semine pro ratione decrescit incitatio. Itaque media et juvenili aetate magnus vigor vix, utroque vitae extremo, facile in morbos, et saepe graves, deflectit [1].

Lactis abundantia, cum sanguinis, inde, aut et ab aliis stimulis nata, conjucta; ad sthenicam diathesin augendam pertinet, sed vix ad indirectam, nisi locali in mammis facto vitio, pervenit [2]. Ejusdem defectus, a consimili sanguinis, unde conficitur, defectu, debilitato etiam inde, aut aliunde, reliquo corpore, suboriens pessimos asthenici generis morbos concitat [3].

SECT. II.

DE STIMULIS INTERNIS.

Stimulorum internorum primi, et praecipui, sunt animi adfectus [4]. Ex his,

Ira ex eorum numero est, qui excitantes, id est, vim vitalem augentes [5], nominati sunt. Eadem, cum ad id magnitudinis, qua furor adpellatur, adscendit, adeo potenter in incitabilitatem agit, ut indirectam debilitatem, et mortem ipsam, pariat [6]: Cujus, quoniam hujus operis fines fusiorem explicationem non recipiunt, uno aut altero exemplo, contentus ero. Anno 1783 hyemali tempore, aliquis mulierem, ad Theatrum regium Londinense Drurylane nuncupatum, concitans, injuria nonnullorum, a quibus illa insolentius et contra decus excepta erat, exasperatus, tam propter contumeliam, tam quod nulla hanc eo tempore ulciscendi

[1] Brun. elem. xxv. [2] Ibid. cxxxvi. [3] Ibid. cxxxvii. Jones's inquiry p. 114.
[4] Elem. med. cxxxviii. cxxxix. ad cxliii.
[5] Greg. consp. med. theoret. 342, 1203. [6] Ibid. 55. 342. 1203.

facultas dabatur, apoplexia, simul ac muliebrem domum ingressus est, correptus, protenus expiravit. Quae res, idem irae opu eandem agendi vim, ad directorum stimulorum, de quibus sup relatum est, esse, et a nimio hoc stimulo, sicut et illis, incitabilitatem consumi, atque etiam irrepabiliter, posse, demonstat. Plurim huic similia exempla, nisi brevitati studerem, ex communi vita medium adferri possent. Rursus haud raro accidit, ut ira rixantes ad insaniam adigat, idque incitationem supra omnem modum intentando: quid enim, si non in sania, est, homines ad gladi educendos et mutuo se jugulandos, impelleret? In mulieres, quarum incitabilitas virili fere abundantior est, furor adeo violenter agi ut, nisi subsidio lacrymae proveniant, cito, propter incitationem ad indirectam debilitatem pervectam, in animi deflectiones, saepe justam hysteriam, incidant. Eodem pertinet puerilis animi mobilitas, ubi ex livissimes rebus ira, gaudium, dolor, subit inter se vicibus succedunt, abundantem incitabilitatem perexiqu stimulo, cito summam, quam talia corpora recipere possunt, incitationem nancisci, demonstrans [1]. Eandem rem confirmat summopere adveniens ex ira gravi vigor, et longe salutarem superans quo in casu tanto vis major, quanto cordis et arteriarum auctio fit, suboritur, omniaque sthenici morbi, sine pyrexia symptomata suscitantur.

Gaudium a medicis jure pro potestate stimulante universis fer habitum est [2]. Idem eodem modo, in incitabilitatem, quo rel quos jam relatos stimulos, agere, si affectus, quos edit, considerentur, haud dubitabitur [3]; quippe quod subito, aut supra mo dum, incidens, apoplexiam et mortem concitet [4]. Nec eoden non pertinet, quod certa pinceps Germanica, cum filia ejus a pc

1 Brun. elem. med. xxiv. 2 Gregor. consp. med. theoret. 342. 1202
3 Ibid. 55. 343. 1203. 4 Jones's inquiry p. 114.

tente rege in matrimonium esset petita, et tanta praeter omnem spem, licet sponsa, quae nunc etiam vivit, quavis fortuna dignissima esset, laetitia contigisset, adlato nuncio, in apoplexiam et subitam mortem incideret. Idem fatalis finis pauperibus quibusdam, grandem supra fortunas et praeter spem pecuniam publice sortitis, et ex eadem causa, accidit. Neque hoc in casu mulieris Romanae quae superstitem, Cannensi cladi filium, et salvum, domum receperat, quem, ante deploratum, conclamaverat, subitum ex nimia laetitia fatum oblivíscendum est [1]. Ut igitur magnum subitumque gaudium tantopere nocet, et, prae magnitudine, ire ad mortem potest; ita, paulatim admotum, et intra modum cohibitum, gratissimus pariter stimulus, et in primis salutaris, evadit. Exempla gratia, sit aliquis morti condemnatus, ad patibulum deductus, et, circumdato reste collo, tecto funebri pilio vultu, quid, post aliquam sic desperatarum rerum moram, adlato vitae condonatae repente nuncio, sequeretur, quis animi foret status? Quid aliud, quam, ut metu, desperatione, et similibus adfectibus, altioribus stimulis suspensis, incitabilitas tantopere accumularetur, et incitatio pro ratione imminueretur; ut haec, per subiti gaudii vim, cito medios secundae valetudinis, et sthenicorum morborum periculi, dein horum ipsorum gradus omnes superans, in indirectam debilitatem, et mortem demum, rueret. Contra, si tam laetus nuncius paulatim esset delatus, paulatim quoque et pro ratione, crescens incitatio, vel in secundae valetudinis puncto constitisset, vel, hoc minus multum superacto, longe infra indirectam dibilitatem, et periculum mortis, permansisset.

Amor a medicis, modo excitans, modo deprimens, seu contristans, adfectus existimatur [2]. Verumenimvero, eandem po-

[1] Livii hist. Rom. et Brun. elem. med xliii.
[2] Greg. consp. med. theor. 342. 1203.

testatem duabus rationibus, iisque diversis, agere posse, opinio discrepat, et sanae philosophiae repugnat. Cujus medicorum erroris nullam aliam causam videre possum, quam illorum rectam inter et indirectam debilitatem discriminis ignorantium. Eodem sane modo stimulus amoris, quo reliqui relati, agit, et siquando eam debilitas sequitur, haec indirecta sit necesse est. Et, licet deprimens et sedans effectus judicatus sit; ex omnibus, quae jam exposita sunt, neque illum, neque quamlibet in natures potestatem, animantium actionem quamvis, absoluta vi propriaque natura, sedare, [1] dandum est.

Amor triplicis generis magna ex parte est; is, qui parentes inter et liberos et mutuus inter hos; isque, qui marem inter et faeminam, sanguine non conjuctos, intercedit, et is denique, qui amacitia nuncupatur.

Qui parentes proli adligat, amor paulatim inchoatus, hae fere ratione crescit. Recens, natus, misellus, tener, inops, insons, matris risu adfectum, vagitu misericordiam, adlicet. Qua dulci consuetudine procedenti; officia materna ejus in parvulum charitatem indies augent. Per eadem, puer, ubi sibi circumposita jam cernere et, prae caeteris matrem, cognoscere, potest; eam, quasi notorum demum beneficiorum memor, omnibus aliis anteponit. Qui quidem est in puero abundantis incitabilitatis effectus. Idem dein in alterum parentem, et alios familiae, eoque magis, quo ab iis fotus et oblectatus sit, extenditur.

Mutuus inter fratres amor hoc modo progreditur. Maximus quisque natu, tener adhuc, modo relatae officiorum consuetudini primus assuescit; huic proximus succedit, et pari adfectu materno fovetur; quem tertius dein, et sic deinde, excipit. Unusquisque

[1] Brun. elem. med. xvii. xix. ad xxii.

maternae charitatis successorem, ut aemulum suum, suspectui primum habet, quis aut quid sit requirit. Tandem inter utrumque familiaritas inchoatur, et, amoris in incitabilitatem stimulo operante, fraternam charitatem parit. Hanc minor quisque natus in majore cernens, quasi bonitatis ejus conscius et memor, simili bonitate, quantum aetas patitur, rependit. Cumque jam uterque ingredi et discurrere possint, lusitantes, alter alterum, oblectare gaudent. Qui adfectus per reliquam dein vitam permanens, ut major inter eos, quam alienos, charitas obtineat, efficit. Et, quoties mutuo rixantur, rixarum causa est ea incitabilitatis abundantia, quae ex levissimo quoque stimulo cito ad summam, quam is status recipit, incitationem pervenit [1]; dum reconciliata gratia et amoris redintegratio, quae celeriter succedit, ita, ut ante, explicanda est. Postremo mutuus sexuum adfectus plerumque paulatim procedit, primam a maris in foeminam obsequio, colloquioque incipiens, mutua amicitia gignitur; huic succedit amor. Quo caepto praesentia utriusque voluptati est, absentia dolori, et quoties, utervis alium in pretio habere videtur, solicitudo et metus. Dehinc morbo se laborare incipiunt intelligere. Juvenis puellae amorem fatetur; haec, primum adversari simulans, ardorem illius incendit, ille magis urget, haec minus, minusque repugnat, tandem morem amanti gerit. Quae mutui amoris confessio, iteratis saepius et cumulatis osculis, eo magnitudinis incitationem provehit, ut nunquam, nisi, ubi una et soli sunt, solicitudine careant. Ad hanc absentiae incommodum superandum, dies, quo nuptiae celebrentur, dicitur; una vivunt et prolem procreant. Haec mutui parentem amoris parlem in se derivat. Aliquando tamen repentinus magis amor, praesertim in-

[1] Elem. med. xxvi.

ter juniores, est; quippe quorum, quam aetate provectiorum, incitabilitas abundantior incitationem ilicet attollat, et supra relata efficiat.

SECT. III.

DE STIMULIS DIFFUSIBILIBUS.

STIMULI DIFFUSIBILES sunt Electricitas, Opium, Æther, Camphora, Moschus, Alkali volatile, Assafoetida, Potio vinosa et spirituosa; dein, quae diffusibilibus et diuturnioribus quasi media sunt, Cortex Peruvianus et Zincum [1].

ELECTRICITAS horum omnium potentissima, in omnis debilitatis, sive rectae, sive indirectae, genere est. In recta debilitate et morbis ex hac pendentibus, cujusmodi sunt, menstruorum suppressio, chorea sancti-viti, et similes sunt, hoc remedium prius modice, dein paulatim liberius et largius, adhibendum est [2]; in indirecta, ut paralysi, usus ejus inverso vitu procedit; ut primum largissime, dein, decrescente morbo, paulatim parcius, ad perfectam curationem et reductam salutem, dandum sit [3]. Eandem potentissimum stimulorum esse, ut ex fulgore, apoplexiam et mortem pariente, constat.

OPIUM, electricitati magnitudine proximum, utilitate praestans, omnium stimulorum maxime momenti est [4]. Hoc plerique medici negant et sedans esse contendunt; alii, inter quos Cullenus celebris est, et stimulans et cedans esse disserunt. Qua-

[1] Elem. med. cxxvi.
[2] Ibid. cvii.
[3] Ibid. ciii. Jones's inquiry p. 60.
[4] Ibid. p. 71.

rum opinionum haec a philosophia sana pariter et sensu communi abhorret. Quid enim absurdius esse potest, quam eandem rem duplice agendi potestate eodem tempore praeditum esse, dicere [1]? Adeo pulsus opio non frequentiores redduntur, ut e contrario crelerrimos pulsus, quales in febribus existunt, in modicam protinus, opio dato, mox in salutarem, frequentiam redigi, perpetuum sit [2]. Neque corpus, nisi ante forte frigidius, opio calefit. Mentis vero serenitatem et ingenii augmen laetosque jucundos sensus eidem testanti, lubenter assentio. Opium cor et arterias quidem, sed non eodem, quo ille dicit modo, stimulat. Quod ille dicit de libero per sensorium commune fluxu, nisi ad antiquam suam sententiam redierit, et in humore nervoso per nervos fluente vim vitalem positam, respiciat, ignoro. Sed ipse jamdudum hanc sententiam vel repudiavit, vel repudiasse credi velle videtur. Haec de ejus, quantum nobiscum stimulare opium dicit, opinione dixisse satis sit. Ut sententia ejus de opii stimulo sic, ut dictum est, mixta vero falsa est; ita, quicquid de sedante opii natura animo conceptum verbis expressit, id omne et funditus falsum esse, pariter a ratione et rebus veris abhorrere, contra utrisque adversa

[1] In ipsius magni viri verba, "The effects (of opium) are these. First, a "frequency of pulse, after which, the body is sensibly warmed, generally "with a redness and flushing of the countenance. While these effects pro- "ceed, a serenity of mind ensues, and a lively imagination, which, when it "occurs, is almost constantly of the chearful and pleasurable kind.

Porro, "1st, The stimulant power is exerted on the heart and larger ves- "sels, whence the frequency of the pulse, heat, and flushing. Next the sti- "mulant power is exerted on the *sensorium commune.*

Iterum, "It may be demonstrated," ait, "that a free flow through the "*sensorium commune* is always attended with serenity of mind, in opposition to "chagrin, and that on the same free and equable flow depends the lively, the "chearful, and pleasurable imagination. These are the effects of the stimu- "lant power. Cullen's lectures on the materia medica, p. 284, and 285.

[2] Jones's inquiry p. 48.

fronte repugnare, cum bona ejus venia, contendo. Quare ſic credit, cauſam ipſius verbis exponam. Ille "jucundam" inquit, "imaginationem ſaepe taedium ſollicitudo, ſequuntur, ſenſus "imperfecti videnter, imaginatio falſa, delirium et ebrietas ſuboriuntur [1]." Quae omnia ſedanti opii facultati tribuit. Verumenimvero, ſi magnus iſte indirectam debilitatem noviſſet, longe aliter ſenſiſſet [2]. Ubicunque enim opium ſic pro certo egit, effectus nimiae copiae datae, incitabilitatem exhaurienti, et indirectam debilitatem creanti, tribuendus eſt [3]. Sed hujus rei verae, quae non opio propria, ſed omnibus ſtimulis nimiis communis eſt, ignorantia in cauſa eſt, quod ſedantem tam opio, quam aliis poteſtatibus, quarum etiam claſſem fecerunt, actionem tribuerint [4]. Ad quod probandum, eidem doloris conſopiendi virtutem imputarunt. Qui tamen ejus effectus tantummodo in aſthenico dolore cernitur, cum in ſthenico vis opio non ſolum dolorem, fatentibus iis quorum haec opinio eſt, aderuget, ſed juſtam phrenititem accedit, et, ut indirecte debilitans noxa, ad ipſam mortem progrediatur, efficit. Idem aeque delirii aſtthenici remedium efficax eſt. Ejuſdem, in acceſſionibus podagrae non ſolum prohibendis, ſed tollendis, eo magis miranda virtus, quo minus tantam curationem vel ab opio, vel a quovis remedio, ante novam doctrinam repertam, quiſquam omni tempore auſus ſit ſeperare. Tollit opium inflammatorium in artu ſymptoma, propterea quod hoc aſthenicum eſt, tollit dyſpepticam ejuſdem in ventriculo ſtatum, etiam a pura debilitate pendentem; tollit veram morbi cauſam, quae non plethora, et vigor, ſed contra toto corpore juſtaque debilitas, eſt. Quamrem in ipſo novae doctrinae REPERTORE BRUNONNE ipe ego, et

[1] Cullen's lectures on the mat. med. p. 284.

[2] Kenniſh's experiments on bark, p. 72.

[3] Brun. elem. xxix. xxx.

[4] Ibid. cxxvi.

praeter me complures discipuli ejus, condiscipuli mei, demonstratam vidimus. Is, inter suis praelegendum, gravissima et violentissima, in dextro cubito, morbi accessione, noctu prehensus, somnoque prae dolore excitatus, cc. protinus laudani guttas iv. hora matutina sibi dari, et quinque circiter dein horis totidem amplius iterari, cum jussisset, dimidia hora post, optimam, quam unquam ante, praelectionem; cum sommo corporis, summo animi vigore, pulsa penitus, tam e reliquo corpore, quam ex cubito, morbo, et, quasi ipso sese major, mirantibus omnibus, qui eum eo die audiverunt, habuit. Quod idem saepius ante factum ab illo, et cum pari fecilitate, ad summam effecit, ut quartus jam annus agatur, et prope exigatur, ex quo nulla non accessio, similibus fere temporis intervallis prohibita, et penitus in eo sublata sit, qui ante, solita ratione curatus, inter claudicandum et summum cruciatum perferendum, vix 14 totus anni dies justa aegri pedis integritate usus est [1]. Idem fructuosum imprimis in aliis omnibus debilitatis paulo gravioris morbis, maximeque in colica pictonum apud Indos Occidentales, est; in qua ipse grana v. bis eodem die felicitur praecepi. Idem largissime datum in rigidissimo tetato miranda virtute remedium est. Regula dandi est, neque pondus neque mensuram morari, sed usu ejus prius non desistere, quam funditus morbus sublatus sit. Quae res medentibus apud nos notissima et certissima est.

Aether diffusibilis quoque stimulus est tam in reliquis debilitatis morbis, quam in dyspepsia, hysteria et similibus; in quibus fructuosissimus ejus usus est. Cujus rei in testimonium, ut, brevitatis causa, multa alia praetermittam, provectae aetate vir-

[1] Vid. praefat. elem. med. et Jones's inquiry into the present state of medicine.

gini hysteria, longa febre, et symptomatis dyspepticis laboranti et, ante meum adventum, sumpto pridie emetico, eo imbecillitatis redactae, ut in lecto erecta sedere nequiret; vini aliquid, corticem peruvianum, et, ter quaterve die, elixir paregorici, secundum Phar. Lon. guttas L. praecepi. Quibus auxiliis unum aut alterum diem secunda valetudo cum restituta esset; et redintegrato tanta vi morbo, ut, sine animae defectionibus erectam lecto brevissima mora sustinere se non posset; vini amplius, juscula lauta, et aetheris guttas xx. primo die danda curavi; posterisque diebus quotidie aetheris guttas xv. vel xx. donec summa ad c. perducta est, adauxi et fugavi penitus morbum.

Camphora utilissimus quoque et potentissimus [1] in omnibus morbis, ubi reliqui valent, stimulus diffusibilis est, eodem opere agens. Gratissima ejus ventriculo forma bolus vel emulsio, dummodo rite dividatur, sin minus, pariter ingratus est.

Moschus licet opido potens stimulus sit ; quia tamen plerorumque gustui praecipue ubi incitabilitas plurimum abundat, qui in casu animae defectiones ab eo concitari vidi, et quia nimio pretio parandus est ; ob has causas, maximeque, quod omni ejus virtutis parti opium, quod melius et potentius stimulat, bene supersedet, huic igitur plerumque posthabendus videtur.

Alkali volatile, sive extrinsecus, sive intus datur [2], egregie potens stimulus diffusibilis est : summo corpori admotus rubefacientis vice fungitur, naribus haustum manifesta fide stimulat. Intus sumptum, summopere in omnibus debilitatis morbis, maxime quorum symptoma praecipuum, ut hysteriae et similium, in canale alimentario dominatur, summum fructum adfert. Culle

1 Jones's inquiry p. 63.

2 Clar. Gregor. conspect. med. theoret. 1221. Brun. elem. med. xxvi.

nus celeb. in suis de materia medica praelectionibus [1] "propter "volatilitatem," inquit, "et subtilitatem, citissimum ventriculo in "adfectibus nervosis antispasmodicum est; quos, saepe," ait, a podagra dependere, dixi. Si igitur ii adfectus a podagra, quod eo minus inficias ibo, siquidem omnes morbos vel asthenicos, vel sthenicos esse, et ad duas formas redire, compertum est, pendent: Podagram, tam a reliquis stimulis diffusibilibus, quam ab ipso opio, quod, ut supra retuli, omnium in omni casu optimum est, ipso, si reputet, Culleno judice, tolli posse, sequetur.

ASSAFOETIDA priorum stimulorum virtutem haud parva ex parte possidere videtur, maximeque in hysteria, dyspepsia, et similibus canalis alimentarii adfectibus, usui esse solet.

POTIONIS VINOSAE ET SPIRITUOSAE vis stimulatrix fusius ante explanata est, nisi quod, ad varias ejus partes diffusibiliores reddendas, largior ejus copia et major vis, adhibenda est [2]. Quo facto, in magnae debilitatis morbis, ne febribus quidem, ubi satis aliquis ad earum curationem mature accessit, nec gravissimis ipsius podagrae accessionibus, exceptis, saepe aliis stimulis diffusibilibus, ipsoque opio vix opus fore, et potio valida debito ritu ingesta, ad salutem sufficere plurimis experimentis comperta est.

CORTEX PERUVIANUS eo sub hoc caput redactus est, quod ad eosdem morbos, quibus alii stimuli medentur, solvendos, pertinet, eoque eandem agendi vim, magis minusve possideat necesse est [3]. Cujus tamen longe minor, quam illorum, virtus est; quippe quae non solum in graviorum ardentis plagae, sed etiam Britanniae longe leniorum, intermittentis et remittentis generis, febrium

[1] Pagina 328.

[2] Elem. med. cxxvi. cclxviii.

[3] Vide Kentish's experiments and observations on a new species of bark. pag. 22, et a 97, ad 104.

saepius deficiat, quam ad sententiam succedat; cum e contrario diffusibiliores stimuli, supra relati, praeter omnium spem easdem prospere curare nuper explorati sint[1]. In usu hujus medicinae dupliceter medici sese fefellerunt, scilicet; non satis ejus dando, et, commixta ea cum potentioribus stimulis, soli ei curationis, quoties accidit, fructum tribuendo. Quod ad formam dandi cortices attinet, extractum ejus, quam simplicem eum, dare convenientius est; cum enim ipse cortex datur, supervacuae materiae cum efficace conjunctae copia, necessario hausta, ventriculo ingrata evadit, quod incommodum facile, extractum dando, vitatur; ubi tantum medicinae in drachmae pondere, quantum in pulveris uncia dimidia; eoque pro ratione ventriculo levius futurum, ingeri potest. Quo illustrior haec res sit, fratris mei Thomae Lynch Antiguensis, medici, filii casum, qui mense Februario 1783, cum puer duos annos et dimidium agebat, a patre tractatum exponam. Pueri primum catarrho laborantibus, qui aliquamdiu permansit, vesicatorium tergo admotum est. Quo facto, sublatoque cibi desiderio, re proprius aspecta, cynanche maligna coepisse, pars cui admotum vesicatorium erat, gangraenosam speciem prae se ferre, tenuemque humorem et ulceratas cutis partes emittere, cernebantur; cujus in remedium sequens mixtura praecepta est.

Recipe, Extract. cort. peruv. moll. drach. iij. camph. gr. viii tinct. cort. peruv. huxh. unciam unam, aq. bullient. uncias iij. misce cochl. j. omni semihora, vel omni hora sumend.

Postero die ulcus in gutture deminui, in tergo meliorem materiam emittere, etiam tum percipiebatur. Qua medicina X. dies

[1] Brun. elem. med. et in praelectionibus, literae Joan. Wainman, M. D in paludibus Lincolnensibus hanc rem confirmant.

continuata, et tanto corticis, quantum ejus contriti librae aequiparanda est, si quindena extracti grana singulis pulveris drachmis paria esse computentur, dato et leniter ventriculum adficiente, puer convaluit, et nunc quoque, secunda, spero, utitur valetudine. Convenientissima febris malignae, praecipue sub calidis coelis, curandi ratio haec mihi videtur.

Recipe, Extr. cort. peruv. moll. unc. ij. vin. Madeir. lbiss. misce Cyath. pro dos. omni semihora vel omni hora.

Zincum, sub hac operis parte eo tractare visum est, quod manifeste stimulat. Sic in nervosis et convulsivis adfectibus, granis v. vel vi. tenus datum, potentissimum, quod scio, remedium est. Ad quam rem explicandam, e plurimis, quae mihi in morborum curationibus in Insula Antigua contigerunt, exemplis, uno aut altero contentus ero. Puellae X. annorum, perquam tenero habitu, cum in Choream sancti viti incidisset, et consuetis remediis, scilicet, cortice peruviano, valeriana, et caeteris, frustra curata esset, experimenti gratia, paucae Zinci pillulae, singulae singula grana habentes, datae, symptomata cito lenierunt, et, post aliquam moram, penitus sustulerunt. Alter mulieris, perquam tenero et excitabili habitu casus erat: Illa paucis, post alterum partum, qui perierat, diebus, ex fame, nam cibum pariter et medicinam, venenum metuens, obstinate recusaverat, in formidanda et mortis periculo plena, symptomata implicata est. Cum sic se unum aut alterum diem habuisset, Zinci Florum grana vi. per vim detrusa, tranquillitatem ejus restituerunt, et ad cibum capiendum alexerunt; et saepius iterata medicina, falsa eam formidine liberavit, et solitam cibi capiendi potestatem reduxit. Tertius viri casus erat: Cui febre intermittente quotidie circa meridiem repetente, item magno capitis dolore, gravibusque vultus et cervicis motibus convulsivis, cum unaquaque febris accessione

advenientibus, et in intervallis deſinentibus laboranti, cum aliquamdiu fruſtra cortex datus eſſet, circiter gr. vi. cum camphora et aſſafoetida, ante uniuſcujuſque acceſſionis initium, data, et cortex in intervallis continuata, ſalutem reduxerunt, cumque biduum aut triduum Zinci uſu deſtitus eſſet, febris quidem, ſed ſine gravibus ſymptomatis rediit.

Haec de praecipuis ſtimulis diffuſibilibus praefato, reliquos, qui commemorari poterant, ideo praetermittere viſum eſt, quod, cum omnium communis magna ex parte natura ſit, et eos quoque intelligendos, ſupra relata, judice me, et propius re ſpectata ſufficiunt.

CAP. III.

DE INDIRECTIS VEL DEFICIENTIBUS STIMULANTIBUS.

Sub indirectorum vel deficientium ſtimulorum numero comprehenduntur eae poteſtates, quae, licet, aliquantum ſtimulent, non tantum tamen id faciunt, quantum ſatis ſit, ad incitationem ad medium punctum, vel 40° attollendam: quorum alii tantum ad opportunitatis punctum, alii ſupra hoc, incitationem imminuunt; alii eandem eo depremunt, ubi mites, alii eo, ubi graves, alii ad eam ſeriei partem, ubi graviſſimi morbi aſthenici poſiti ſunt, deducunt. Poteſtates, hic comprehendendae, in tres ſectiones, ut in priore capite, nempe, externorum, internorum et ſtimulantium remediorum, dividentur.

SECT. I.

DE STIMULIS EXTERNIS.

Frigus horum omnium ſtimulorum primum tractandum eſt. De quo, cum de calore ante agebatur, quia fuſius eſt tractatum, nihil fere nunc addendum reſtat, niſi ut, in frigore ſtimulantem [1], et non ſedantem vim ineſſe, demonſtretur [2]. Ad hoc illuſtrandum, ſex temperiei gradus eodem tempore, 64°, 50°, 40°, 30°, 20°, 10°, conſtituantur; ponatur aliquis in 10°, ruet ſubito incitatio; ponatur in 20° et incitatio, pro temperiei mutatione attolletur; in orbem omnium aliorum punctorum, per vices, reliquis omnibus objiciatur; conſtans ejus rei effectus erit, ut ſummam refrigerationem primum paſſus paulatim ad debitam temperiem, eoque ſecundae valetudini convenientem, perducatur. Iterum ſunto ſex homines, omni ex parte ejuſdem aetatis, ejuſdem conſtitutionis, et in eodem prorſus incitationis gradu poſiti; quorum ſinguli ſingulis temperiei punctis relatis objiciantur, et effectus perpendatur. In 10° frigens primus omnium interibit; huic proximus in 20° poſitus; puncto 30 patens non tam cito extinguetur; qui vero 40° vel 50° ſunt objecti, ii in diatheſeos aſthenicae gradibus, pro ratione diverſis, reſtabunt; 64° temperiei gradui patens perfecta utetur valetudine. Quae res, ſicut varii frigoris gradus ſunt, ſic idem paribus ſtimulantis operis gradibus praeditum eſſe, friguſque non abſolutam, ſed negativam poteſtatem exiſtere, et tantummodo caloris diminutionem eſſe, oſtendit. Sic perpenſa frigoris natura, id in omnibus ſthenicis morbis, ca-

[1] Jones's inquiry, p. 69.
[2] Brun. elem. med. cxvii.

lorem in omnibus aſthenicis, auxilio eſſe, conſequetur [1]. Ut frigus calore opponitur, et negans non abſoluta, poteſtas eſſe, convicta eſt, ſic

Tenebrae, quae luci opponuntur, negans quoque, non abſoluta agerſque, poteſtas, luciſque, quae agens et recta ſtimulans poteſtas eſt, abſentia ſit neceſſe eſt. Hoc variis evincitur experimentis; quibus arguitur, minutum lucis gradum, vel certam tenebrarum umbram, aliter claro lumini aſſuentis, aliter in exiguo illo, quod tenebrae dicitur, paulo diutius poſitis, adparere; idque hic, ſcilicet, in exigua luce ob abundantem incitabilitatem, deficiente lucis ſtimulo; illic, ob imminutam nimio eodem ſtimulo incitationem, incidere. Eodemque calor et frigus, lux et tenebrae, naturae conſilio inſtituuntur, ſcilicet, ut caloris et lucis ſtimuli, nec ad nimiam magnitudinem procedentes indirectam, nec, ut in tenebris, deficientes directam debilitatem inducant, intermittantur. Eaque naturae creatricis cura, hominibus cum aliis animantibus, his univerſis cum plantis, denique omnibus rerum corporibus, quae viva eſſe novimus, communis eſt. In quinque zonarum media in ſummo ardore et jubaris ſplendore, ſi calor et lux perpetua eſſent "nec noctes diebus, lux tenebris, "alternis viſcibus inter ſe ſuccederent [2]," neque animantium, neque plantarum, vita ulla eſſe poſſet. Hoc modo, tam ſtimulis relatis, quam reliquis omnibus, quae ullam rerum vivam partem adficiunt, ſub noctem ſuſpenſis, ruitur in ſomnum; qui ſtimulorum opus ſuſpendit, ſuſpenſoque hoc, et reddita luce, univerſi animantes, univerſum plantarum genus reficiuntur, et incitatio debita reſtituitur. Dein ſtimulorum opus rurſus pocedet, rur-

1 Ad quod hujus rei reſtat, vide Brun. elem. xxi. cxvii. cclviii. et cclx. Adi etiam Illuſt. Black praelect. chem. Quin et haec, poſt Muſchenbroeck particulas frigorificas reflectatas, omnium eſt ſententia.

2 Brun. elem. med. cccxxi.

sus suum ad indirectam debilitatem cursum peragit; quam rursus somnus, intermissa stimulatrice vi, sua causa, pellit, et rectam mane, quodam tenus debilitatem, in magnum vigorem stimulis diurnis vertendam, indirectae debilitati sub noctem cessuram restituit.

Aliae potestates parum stimulantes sint, ut "CIBUS E PLANTARUM GENERE sumptus[1];" item "SALSA NIMIS DURATAQUE maxime ubi jam corrumpi coepit[2]," CARO; CONDIMENTORUM DEFECTUS[3]; POTIO AQUOSAE[4]; SANGUINIS PENURIA[5]; &c.

SECT. II.

DE STIMULIS INTERNIS.

Cum stimulis externis, de quibus actum est, interni partim conjuncti sunt. Ex his

METUS, quae inter adfectus dejicientes a medicis enumeratus est, non sedat, nec stimulo caret. Stimulat enim, sed minus eo animi stimulo, qui secundissimae valetudini necessarius est[6] idemque, ut supra dictum est, de parum stimulantibus animi adfectibus dicendum. Ab eodem canities, ut in nescio qua charta legi et vulgari testimonio saepius audivi, nascitur. Quin tanta metus ad debilitandum vis est, ut teste Clariss. Duncan[7], puer fulgore territus, in typhum incideret, quo, si recte memini etiam expiravit.

[1] Elem. med. cxxviii. Jones's inquiry.
[2] Elem. med. cxxiv. Jones's inquiry.
[3] Elem. med. cxxix.
[4] Ibid. cxxx.
[5] Ibid. cxxxiv.
[6] Ibid. cxlii.
[7] In praelectionibus ejus.

Animi fastidium seu ingratus sensus, deficiens quoque stimulus est. Exempli gratia, eruditus aliquis cum eruditis consuetudine jungi solitus, indoctorum et vulgarium hominum consortii, si forte in illud incidit, pertaesus primum, dein, ut dicto communi utar, animo deprimitur. Eandem rem illustrat, pudicarum et honestarum mulierum colloquii et consortii jucunditas; impudicarum et meretricum, licet illis formosiorum, procacis turpisque sermonis, probum animum male habentis, fastidium. Porro, cum incitabilitas abundat, turpium rerum visus, ut deficiens stimulus, agit, nauseamque et vomitum excitat. Quem sensum ipse in plateis Edinburgensis, praecipue mane ante illas purgatas, expertus sum.

Quae de deficientibus stimulis dicta sunt, ea ad argumentum nostrum illustrandum cum satis esse videantur; igitur ad proximam sectionem, transibo.

SECT. III.

DE REMEDIIS.

Emetica non sedatrices, sed parum stimulatrices, potestates esse, eorum debilitandi, et validiorum stimulorum opus suspendendi, maxime in ventrico et vicinis locis, vis argumento est. Hinc motus peristalticus inversus vomitum concitat. Ob quam causam, adversus omnes sthenicos adfectus, et forsitan etiam asthenicos leniores, ad ventriculum, quo stimulos facilius deinde recipiat, praeparandum, usui sunt. Eoque in calidarum regionum morbis, ubi bilis semper abundat, etiam necessaria mihi videntur. Quam meam sententiam Jocobus Campbell doctissimus medicus,

et optimis medicinae principiis, ut, Brunonis discipulus, imbutus, qui nuper ex Indis Orientalibus rediit, in colloquio nuper mecum habito, confirmavit. Quam utique curationis partem praeceptor noster communis, parum probat, ut illo principio, quo nunquam debilitate, curationis ergo; debilitatem addendam proponit, repugnantem: Et utut mitis debilitas sit, si ad purgandum sordidus canalem supra purgandum vel maxime vi videatur, tam debilitantem potestatem a potenter stimulante protinus esse excipiendum et jure quidem, contendit: Nosque, ut severiore trutena hanc rem pendamus, et nihil temere, nihil nisi alto animo agitatum, recipiamus, seque dein certiorem faciamus admonet; quam ad rem explorandam attentior eo est, quod alii quoque, ut Joannes Robertson, prudens in primis in Antigua medicus, cuique doctrina nova audita alioquin perplacuit, eandem rem ad eum detulerunt. Certe ille tantum suae experientiae et observationi debet, tantillum solidi aliunde accepit, ut jure excusandus videatur si non temere in cujuslibet sive sententiam sive testimonium consensiat. Tanta gravissimae doctrinae moles, nunquam incertis rebus et auditionibus dubiis, esset constituta.

Alvum purgantia quae humores auferendo, corpus debilitant, et in omnibus, ubi emeticis opus est, adfectibus, requiruntur, debiliter quoque stimulantia sunt. Calomelas, sal glauberianum et scammonium, optima esse videntur. Quorum primus, in omnibus phlegmasiis, maximeque peripneumonia, et synocha, longe optimus est, et usque adeo, ut, sine sanguinis detractione, grana viii. vel x. ejus cum gr. j. tartari emetici superiori docte data, et proximo mane salis glauberiani aliquanto sustentata, plerumque illos adfectus pellant. Scammonium quoque tutam et gratam medicinam, et mitissimo opere esse, aliquot me annorum docuit

experientia. Verumenimvero, quanto adverſus ſthenicos morbos vel ſupra vel infra purgantia valent, tanto in omni aſthenicorum adfectuum genere, cum exceptione ſupra relata, et ob eandem rem, nocentiora ſint neceſſe eſt.

Refrigerantia, medicis vulgo dicta, debiliter ſtimulantia ſunt. Et prae ceteris ſales neutri et acida large diluta. Ex illis nitrum et jalapium ſalinum multum, me judice, adverſus ſthenicos morbos, dummodo largius, ad vehementiorum ſtimulorum opus ſuſpendendum, dentur evalent. Acida, plurimum diluta, gratiſſimam ſthenicis aegrotantibus potionem, praeque caeteris vegetabile, praebent. Quarum potionum optima, tamarindarum, recens ex arbore decerptarum, infuſum eſt. Eſt ubi ſales neutri et acida conjuncta potenter agunt; exempla gratia duas vel tres doſes ſalis communis cum ſuccae limonum, aliquanto conjunctas, et, ut moris inter Nigros eſt, in dyſenteriae remedium datus, ſaepe prodeſſe vidi.

Alii ſtimuli, tam nimis, quam parum, agentes, pro remediis memorari poterant; ſed, quoniam plerorumque et praecipuorum ſatis actio jam ante explicata eſt; meoque ſic propoſito, quod de ſtimulantibus agere erat, ſatisfactum videtur; igitur, quotquot omiſſi in hac parte ſtimuli ſunt, eorum actionum, principiis poſitis facile explicabilem, in medio relinquam.

FINIS.